

Този информационен документ е подготвен със съдействието на [Съвета на нотариатите от ЕС \(CNUE\)](#).

1 Как се изготвя разпореждането с имущество в случай на смърт (завещание, съвместно завещание, договор за наследство)?

Наследствените въпроси са уредени в Закона за наследството (40/1965). Единствено чрез завещание може да се укаже какво да се случи с наследственото имущество. Завещанието трябва да бъде изготвено в писмен вид и в присъствието на двама свидетели едновременно. Завещателят трябва да подпише завещанието, когато то бъде направено, или да потвърди, че преди това е поставил своя подпис. Свидетелите трябва да удостоверят завещанието, като положат своите подписи, след като завещателят го е подписал или е потвърдил своя подпис върху него. В определени извънредни случаи устно завещание също може да се приеме за действително.

Изготвянето на реципрочно завещание също е възможно. В повечето случаи това завещание е изготвено от съпрузи за прехвърляне на правото на собственост между тях. Реципрочните завещания подлежат на същите формални изисквания, както и останалите завещания. Правилата, които се прилагат за реципрочни завещания между съпрузи, се прилагат също така за реципрочни завещания, направени между лица в граждански партньорства.

2 Следва ли разпореждането да бъде вписано по някакъв начин и ако да, по какъв?

Органите на Финландия не водят регистър на завещанията.

3 Съществуват ли ограничения на свободата за разпореждане с имущество в случай на смърт (напр. запазена част)?

Свободата на разпореждане чрез завещание е ограничена в полза на преките низходящи и съпруга на починалия. Преките низходящи и осиновените деца, както и техните собствени низходящи имат право на запазена част от наследственото имущество на починалия. Запазената част е в размер на половината от дела от наследственото имущество, което се полага на въпросния наследник при наследяване по закон. Съпругът също има право на защита от завещанието, направено от по-рано починалия съпруг. Преживелият съпруг може да задържи неразделеното наследствено имущество на починалия, освен ако бъде подадено заявление от пряк низходящ за делба на наследственото имущество или на база на завещание, направено от починалия. Преживелият съпруг обаче винаги има право на владение върху цялото жилище, използвано от съпрузите за техен общ дом, както и обичайното домашно оборудване, освен ако преживелият съпруг притежава жилище, което е подходящо за дом.

4 В отсъствието на разпореждане с имущество в случай на смърт кой и в каква степен наследява?

Бенефициерите от първи ред са преките низходящи, всеки от които получава равна част от наследственото имущество. Ако някое дете е починало, всички низходящи на това дете заемат неговото/нейното място и всеки клон на семейството получава равна част.

Ако починалият е бил женен/омъжена и не е оставил преки низходящи, преживелият съпруг наследява от първи ред наследственото имущество на починалия. Гражданските партньори имат право да наследяват при същите условия като съпрузите.

Ако починалият не остави преки наследници и не е бил женен/омъжена към момента на смъртта, тогава бащата и майката на починалия получават по половината от наследственото имущество. Ако бащата или майката на починалия също е починал/а, съответният дял се разделя между братята и сестрите на починалия. Ако някой брат или сестра е починал/а, низходящите на въпросния брат или сестра заемат неговото или нейното място, като всеки клон на семейството получава равен дял. Ако няма братя и сестри или техни низходящи, но някой от родителите на починалия е жив, въпросният родител получава цялото наследствено имущество.

Ако никой от горепосочените наследници не е преживял починалия, родителите на бащата и майката на починалия получават цялото наследствено имущество. Ако дядото по бащина линия, бабата по бащина линия, дядото по майчина линия или бабата по майчина линия на починалия са починали, дялът от наследственото имущество, който се полага на въпросния дядо или баба, се наследява от неговите/нейните деца. Братовчедите нямат право на наследство.

5 Какъв вид органи са компетентни:

5.1 по въпросите на наследяването?

Компетентността по въпросите, свързани с управлението на наследственото имущество, е разделена между различни органи. Описът на наследственото имущество, който представлява списък, съставен от активите и пасивите на починалия, трябва да бъде изпратен до данъчната служба по местожителството на починалия в срок до един месец след съставянето му. Може също така да се поиска проверка на списъка с лицата, имащи право на дял от наследственото имущество по описа, която се извършва от магистрат. Държавната хазна е централният орган по въпросите, свързани с придобиването на имущество от държавата. Районният съд (*käräjäoikeus*) по местожителство на починалия е компетентният съд по всички дела, свързани с наследственото имущество.

5.2 да получат изявление за отказ или приемане на наследство?

Наследството може да бъде получено с фактическото приемане на въпросното имущество. Наследникът може също така да направи отделна декларация за приемане. Ако наследственото имущество е било разделено, трябва да се направи декларация за приемане на наследството за бенефициера или бенефициерите. Ако наследственото имущество не е било разделено, декларацията трябва да бъде издадена на лицето, което управлява наследственото имущество. Такава декларация може да се представя също пред съда.

По избор може да се направи отказ от наследство, но това изявление трябва да бъде оформено в писмен вид. Декларация за отказ може да бъде направена от всяко лице или лица с дял от наследственото имущество на починалия, управителя на наследственото имущество, разпределителя на наследственото имущество, изпълнителя на завещанието или всички низходящи, които заместват починали наследници. За да има отказът правна сила и наследникът да не получи наследство, той трябва или да направи писмено изявление за отказ от наследственото имущество на починалия с информационна цел, или да депозира декларация за отказ пред компетентния магистрат, за да може да бъде надлежно вписана в архива (член 81 от глава 4 от Изпълнителния кодекс).

5.3 да получат изявление за отказ или приемане на завет?

Що се отнася до бенефициерите на завещание, не е предвиден специален формат, по който да се докладват намеренията на дадено лице. Изявлението на бенефициера, направено пред действащия управител на наследственото имущество или разпределителя на завещанието, се счита за декларация на бенефициер по завещание със същата тежест, както и предприемането на същински мерки във връзка с въпросното имущество. За целите на уведомяването на наследниците е достатъчно само да се укаже, че даден бенефициер желае да предяви своите права на база на въпросното завещание.

Всяко едно изявление за отказ от завет трябва да бъде изготвено в писмен вид. За да има отказът правна сила и заветникът да не получи завета, заветникът трябва или да направи писмено изявление за отказ от наследственото имущество на починалия с информационна цел, или да депозира декларация за отказ пред компетентния магистрат, за да може да бъде надлежно вписана в архива (член 81 от глава 4 от Изпълнителния кодекс).

5.4 да получат изявление за отказ или приемане на запазена част?

Наследникът трябва да предяви иск за своята запазена част пред бенефициера посредством съдебен куриер или по друг удостоверим начин в срок до шест месеца, след като е бил уведомен за завещанието. Иск за запазена част може да бъде предявен също така, като бъде обявен в официален вестник в рамките на горепосочения срок, ако бенефициерът не е бил уведомен за този иск на основание, че може да се приеме, че той /тя е избегнал/а предоставянето на информация относно иска или неговият/нейният адрес е неизвестен.

6 Кратко описание на процедурата за уреждане на наследството по националното право, включително на процедурата за ликвидирание на наследствената маса и делба на наследственото имущество (включително информация дали производството по наследяване се образува служебно от съда или друг компетентен орган)?

Във Финландия органите не образуват производства по наследяване служебно. След смъртта на физическо лице, първо се изготвя документацията относно наследственото имущество, включително опис на наследственото имущество. Описът на наследственото имущество е документ, в който се изяснява състоянието на наследственото имущество на починалия, т.е. в него се посочват активите и пасивите на починалия. В описа на наследственото имущество се посочват лицата, които имат право на дял от наследственото имущество на починалия, както и активите и пасивите на преживелия съпруг и активите и пасивите, които представляват съпругеска имуществена общност на двамата съпрузи. Документацията по наследственото имущество трябва да бъде изготвена в срок до три месеца след смъртта, като данъчната служба може да удължи този срок, ако има специални причини за това.

Задължение за изготвяне на документацията по наследственото имущество има лицето с дял от наследственото имущество и което отговаря за управлението на имуществото, съставляващо наследственото имущество, или управителят на наследственото имущество или изпълнителят.

Въпросното лице трябва да избере две доверени лица, които да изготвят документацията по наследственото имущество. Семейното родословно дърво на починалия трябва да бъде приложено към описа на наследственото имущество. Във Финландия се води регистриране на населението както в църковен, така и в публичен регистър на населението, а официални извлечения от регистрите могат да бъдат поискани или от магистрат или от църковната общност, където починалия е бил регистриран. Описът на наследственото имущество трябва да бъде изпратен на Финландската данъчна администрация (*Verohallinto*) в срок до един месец след изготвянето на документацията по наследственото имущество. Когато почине лице, което е направило завещание, бенефициерът по завещанието трябва да го предаде на наследниците с информационна цел, като се използва съдебен куриер или друг удостоверим начин, и трябва да им предостави заверено копие на завещанието. Ако наследник желае да оспори завещанието, той/тя трябва да подаде жалба в срок до шест месеца след уведомяването за завещанието.

Делбата на наследственото имущество може да започне едва след неговото ликвидирание. Ликвидацията на наследственото имущество включва определянето на стойността на имуществото в рамките на наследственото имущество, изпълнението на задълженията на починалия и на неговото /нейното наследствено имущество, що се отнася до всички дългове, и предявяването на права от конкретни наследници и/или заветници. За целите на ликвидацията на наследственото имущество, лицата, които имат дял от наследственото имущество, имат обща собственост върху имуществото, съставляващо наследственото имущество, освен ако са предприети специални мерки за управление на наследственото имущество. Освен споменатото общо управление, лицата, които имат дял от наследственото имущество, могат да се обърнат към съда с искане за назначаването на управител на наследственото имущество на починалия. След като наследственото имущество бъде поверено на грижите на управителя, общото управление от страна на лицата, които имат дял от наследственото имущество, се прекратява и те повече нямат право да определят никакви въпроси, свързани с наследственото имущество на починалия. Задължение на управителя на наследственото имущество е да предприеме всички мерки, които са необходими за ликвидацията на наследственото имущество. След като наследственото имущество бъде ликвидирано, управителят уведомява лицата, които имат дял от наследственото имущество, и изготвя доклад за своето управление.

След като наследственото имущество бъде ликвидирано, всяко лице, което има дял от наследственото имущество, има право да поиска делба. Ако починалият е бил женен/омъжена или в гражданско партньорство, имуществото трябва да бъде разделено преди да бъде разпределено между наследниците. Лицата, които имат дял от наследственото имущество, могат да го разпределят по уговорен от тях начин. За делбата на наследственото имущество трябва да се състави акт за делба, който да бъде подписан от лицата, които имат дял от него, и двама независими свидетели трябва да удостоверят, че е верен и правилен.

Разпределителят на наследственото имущество може също да се обърне към съда за постановяването на решение за делба на наследственото имущество. Това обикновено се случва, когато лицата, които имат дял от наследственото имущество, не постигат споразумение относно делбата му. Управителят на наследственото имущество или изпълнителят на завещанието изпълнява функциите на разпределител на наследственото имущество, освен ако не е предвидено друго, ако той/тя няма дял от наследственото имущество и лицата, които имат дял, го помолят да разпредели наследственото имущество и ако не е определен друг разпределител на наследственото имущество.

Разпределителят на наследственото имущество определя времето и мястото на делбата на наследственото имущество и по удостоверим начин трябва да покани на делбата лицата, които имат дял от наследственото имущество. Разпределителят на наследственото имущество трябва да се стреми да осигури съгласие с делбата от страна на лицата, които имат право на дял от наследственото имущество. Ако бъде постигнато такова съгласие, наследственото имущество трябва да бъде съответно разпределено. Ако не бъде постигнато съгласие, разпределителят на наследственото имущество трябва да го разпредели по такъв начин, че всяко от лицата, които имат дял, да получи част от общото имущество. Ако наследственото имущество не може да бъде разпределено по никакъв друг начин, по молба на разпределителя, съдът може да постанови определени компоненти от имуществото или, ако е необходимо, цялото имущество, съставляващо наследственото имущество, да бъдат продадени от разпределителя на наследственото имущество. Разпределителят на наследственото имущество изготвя и подписва протокол за делба на наследственото имущество. Всяко лице, което има дял от наследственото имущество, може да оспори извършената от разпределителя делба, като в срок до шест месеца, считано от делбата, подаде жалба срещу другите лица, които имат дял от наследственото имущество.

7 При какви условия и в кой момент дадено лице придобива качеството на наследник или заветник?

Дадено лице придобива качеството на наследник, ако той/тя е в семейни или брачни отношения или в отношения с характер на осиновяване с починалия, както се изисква по закон. Бенефициер може да бъде както физическо лице, така и юридическо лице.

Наследник или бенефициер може да бъде само лице, което е живяло с починалия, или лицето, което е направило завещанието, към момента на смъртта. Изключение от това правило е дете, което е било заченато преди смъртта на починалия и което впоследствие бъде родено живо. Наследник или бенефициер, който желае да предяви своите права, трябва да приеме наследството или да уведоми за своя иск лицето или лицата, които са приели наследството. Ако наследството не е било разделено, искът трябва да бъде предявен пред лицето, което управлява наследственото имущество. Иск може да бъде предявен също така пред съда. Наследникът или бенефициерът трябва да полага грижи за наследството или завета, което/който е получил, ако той/тя е поел/а грижите за наследственото имущество, било то самостоятелно или с друго лице, участвал/а е в изготвянето на документацията по наследственото имущество или делбата или е предприел/а някакви други стъпки във връзка с въпросното имущество.

8 Наследниците носят ли отговорност за задълженията на починалия и ако да, при какви условия?

Лице, което има дял от наследственото имущество на починалия, не носи никаква персонална отговорност за дълговете на починалия. Лице, което има дял от наследственото имущество на починалия и което трябва да изготви документацията по наследственото имущество, носи персонална отговорност за дълговете на починалия само ако той/тя не представи съответната документация до изтичането на крайния срок.

Дълговете на починалия и по наследственото имущество на починалия се уреждат от активите от наследственото имущество. Все пак лицата, които имат дял от наследственото имущество на починалия, носят персонална отговорност за всички дългове и пасиви, които са включили в наследственото имущество.

9 Какви документи и/или информация се изискват обикновено за целите на вписването на недвижимо имущество?

Документите, които се изискват за вписването на недвижимо имущество, се различават в зависимост от това дали въпросното недвижимо имущество е било получено по наследство или по завещание. Когато се подава заявление за потвърждение на поземлено вписване въз основа на наследство, към него трябва да бъдат приложени описът на наследственото имущество, протоколът за делба на наследственото имущество, семейното родословно дърво на починалия, всички протоколи относно разделянето на наследственото имущество и всички документи, свързани с предаването на наследеното имущество. Заявителят трябва да докаже също така, че делбата на наследственото имущество има правна сила, като приложи към заявлението или документ за приемане, подписан от всички лица, които имат дял от наследственото имущество на починалия, или удостоверение с правна сила, издадено от компетентен съд по местожителството на починалия.

Когато се подава заявление за потвърждение на поземлено вписване въз основа на завещание, към него трябва да бъдат приложени описът на наследственото имущество, семейното родословно дърво на починалия, оригиналното завещание, удостоверение, че завещанието има правна сила, и доказателство, че всички наследници са били уведомени за завещанието. Ако списъкът с лицата, които имат дял от наследственото имущество според описа му, трябва да бъде заверен от магистрат като верен и правилен, не е необходимо към заявлението да се прилага семейно родословно дърво.

9.1 Назначаването на управител на наследственото имущество задължително ли е или е задължително при поискване? Ако е задължително или е задължително при поискване, какви стъпки следва да бъдат предприети?

Не е задължително да се подава заявление за назначаване на управител на наследственото имущество. Ако пред съда бъде представено заявление за назначаване на управител на наследственото имущество, съдът трябва да назначи лице, което да поеме управлението на наследственото имущество. Заявление може да бъде подадено от всяко лице, което има дял от наследственото имущество на починалия, или от изпълнителя или бенефициера на завещанието. Имуществото, което съставлява наследственото имущество, може да бъде предадено за управление на управител на наследственото имущество по искане на кредитор на наследственото имущество или на починалото лице или по искане на лице, което отговаря за дълговете на починалия.

9.2 Кой има право да изпълни разпоредбата с имущество в случай на смърт и/или да управлява наследството?

Лицата, които имат дял от наследственото имущество на починалия, управляват съвместно имуществото, което съставлява наследственото имущество, освен ако специално не е уредено управлението на наследственото имущество. Лицата, които имат дял от наследственото имущество на починалия, могат също така да се договорят за съвместно управление на наследственото имущество и да се уговорят, че наследственото имущество следва да остане неразделено до второ известие или до изтичането на определен срок.

Наследственото имущество на починалия може да бъде предадено за управление на управител на наследственото имущество с решение на съда. Ако това стане, съвместното управление от страна на лицата, които имат дял от наследственото имущество, се прекратява и те повече не могат да вземат никакви решения относно наследственото имущество на починалия, дори въпросните решения да са единодушни.

Починалият може да определи конкретно лице като изпълнител на неговото/нейното завещание, което да управлява наследственото имущество. Задачата на изпълнителя е да гарантира, че наследственото имущество ще бъде ликвидирано и да изпълни завещанието. В такива случаи изпълнителят отговаря за въпросите, които иначе биха били отговорност на лицата, които имат дял от наследственото имущество, или на управителя на наследственото имущество. Назначаването на изпълнител не пречи на назначаването на управител на наследственото имущество. Ако изпълнителят е посочен в завещанието, той/тя се назначава за управител на наследственото имущество, освен ако има основателна причина това да не бъде направено.

9.3 С какви правомощия разполага управителят на наследството?

Съвместното управление на наследственото имущество на починалия представлява единодушна форма на управление, която може да се използва само в някои специални случаи. В случай на съвместно управление на наследственото имущество на починалия, лицата, които имат дял от него, представляват наследственото имущество в отношенията с трети страни и съвместно могат да предявяват искове и да се явяват като ответници по дела, свързани с наследственото имущество. Спешни мерки обаче могат да бъдат предприемани дори ако не може да бъде получено съгласието на всички лица, които имат дял от наследственото имущество. Лицата, които имат дял от наследственото имущество, могат да упражняват също така дадено лице, което да се занимава с наследственото имущество.

Когато съдът назначава управител на наследственото имущество, тогава се издава документ за назначаването му, в който се посочва наследственото имущество, за което се отнася назначението. Правомощията на управителя се отнасят само до наследственото имущество, за което съдът го/я е назначил. След като наследственото имущество на починалия бъде предадено на управителя за неговото управление, той представлява наследственото имущество в отношенията с трети страни и може да предявява искове или да се явява като ответник по дела, свързани с наследственото имущество. Задачата на управителя е да предприеме всички необходими мерки за ликвидирането на наследственото имущество. Управителят трябва да търси мнението на лицата, които имат дял от наследственото имущество на починалия, по въпроси, които са от значение за едно или повече от тези лица. Дори в такива случаи обаче съгласието на лицата, които имат дял от наследственото имущество, не е предпоставка за предприемането на действия от страна на управителя на наследственото имущество.

Обхватът на правомощията на изпълнителя по време на производството по ликвидиране зависи от завещанието. Ако в завещанието не е посочени друго, изпълнителят има същите правомощия като управителя на наследственото имущество.

10 По силата на националното право какви документи обикновено се издават в хода или в края на производството по наследяване, с които се доказват статутът и правата на бенефициерите? Те имат ли специална доказателствена сила?

Описът на наследственото имущество и протоколът за делба на наследственото имущество са документите, указващи статута на заветник или бенефициер, които трябва да бъдат изготвени в хода на производството по наследяване.

В описа на наследственото имущество трябва да бъдат вписани лицата, които имат дял от наследственото имущество на починалия; активите и пасивите на починалия; бенефициерите и преживелият съпруг (ако съпругът няма дял от наследственото имущество).

Протоколът за делба на наследственото имущество представлява базата за делба на наследственото имущество. Той обаче не представлява подлежащ на изпълнение документ, в смисъл че може да се използва като основание за предявяване на иск за заповест или като средство за прехвърляне на управлението. За всяка една мярка за изпълнение се изисква отделно съдебно решение с правна сила.

Във Финландия не съществува понятието за документ с официална доказателствена сила.

Последна актуализация: 02/03/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.